

USKONNON KOLMIKASVU

Pekka Ervastian esitelmä 12.10.1924

Tieteellinen uskontotutkimus on vasta alulla, se on parhaasta päästä aineistojen kokoomista, niiden vertailemista toisiinsa ja havainnon tekemistä, että nuo eri ajoilta ja eri kansoista kootut aineistot ovat toistensa kaltaisia, mutta tämä tieteellinen uskontotutkimus on alussa sentähden, että vielä eivät tutkijat ole osanneet ratkaista, mistä uskonnot ovat alkunsa saaneet. Useimmat tutkijat ovat sillä kannalla – tämä tutkimus on vielä uutta, sitä on harrastettu vasta vähän toista sataa vuotta – että uskonnot ovat ihmistekoa, eivät suorastaan siinä merkityksessä, että kukaan jossain vehkeilytarkoituksessa olisi keksinyt ne, vaan että ne ovat luonnollisella tavalla syntyneet ja kehittyneet alhaalta ylöspäin. Jos jossain määrättyssä uskonnossa uskotaan Jumalaan ja suoritetaan joitakin tekoja Jumalan kunniaksi, on tämä alkuaan ollut jotain magiaa, joka on perustunut kehittymättömän ja sivistymättömän kansan alkuperäiseen käsitykseen maailmasta. On luultu, että suorittamalla joitakin määrättyjä maagillisia tekoja saadaan luonto tottelemaan. Tuo alkuperäinen magia on vasta vähitellen saanut uskonnollisen sisällön, sen, että ihmiset ovat alkaneet uskoa jumalaan ja jumaliin. Useimpien tutkijoiden käsitys on tämä evolutionikäsitys. Kuitenkin on tutkijoita, jotka ovat toista mieltä, joilla on se käsitys, että uskonnot ovat syntyneet ylhäältäpäin, että siinä on ollut tietoa, henkistä kokemusta, lähempi suhde näkymättömiin elämän voimiin, kuin nykyisellä asteellaan. Ja juuri tämä epävarmuus tutkijoissa osoittaa, että probleemia ei ole vielä ratkaistu, tieteellisissä piireissä ei ole vielä selvillä siitä, mistä uskonnot ovat alkunsa saaneet.

Me tiedämme, että teosofinen liike, joka syntyi noin 50 vuotta sitten, on ottanut erikoistehtäväkseen todistaa maailmalle, että uskonnot ovat ylhäältäpäin syntyneet, että ne eivät ole

ihmistekoa, vaan jumalallista alkuperää. Kaikki kristitythän uskovat omasta uskonnostaan, että se on Jumalan ilmoittama, mutta he erottavat kaikki toiset uskonnot pois siitä. Semmoinenkin jalo uskonto, kuin buddhanusko, on ihmistekoa, Buddhan keksimä, jota vastoin Jumala ilmoitti itsensä Jeesuksen kautta, joten kristinusko on ainoa, joka on tullut ylhäältäpäin. Mutta me ymmärrämme, että jos kerran myönnetään tällainen asia yhden uskonnon suhteen, ei ole mitään syytä asettua toisella kannalle toisten suhteen. Miksi ne eivät olisi yhtä jumalallisia alkuperältään kuin tämä yksi? – Kristityt tekevät loogillisen virheen, kun niin ajattelevat, sillä vertaileva uskontotutkimus on todistanut, että aineisto on joka paikassa sama, nim. ne käsitykset, mitkä ihmisillä on elämästä, kuolemasta jne. Sentähden on loogillisesti virhe, jos vaaditaan jumalallinen alkuperä ainoastaan yhdelle. Aivan yhtä hyvällä syyllä voisivat buddhalaiset sanoa uskonnostaan, että se on ainoa jumalallinen, mutta he eivät sitä sano, vaan sanovat, että Buddha, joka on tullut yhdeksi Jumalan kanssa, on sen ilmoittanut, joten heidän uskontonsa on jumalallista alkuperää. Samoin muhamettilaiset uskovat, että Muhamet otti vastaan tiedon enkelien kautta. Ja hindulaiset sanovat, että heidän uskontonsa on alkuperäisesti niiden rishien, viisaiden, ilmoittama, jotka olivat suoranaudessa yhteydessä elämän näkymättömien asioiden kanssa. Kaikissa suurissa maailmanuskunnoissa uskotaan, että ne ovat ylhäältäpäin tulleet.

Näin ollen on kerta kaikkiaan epäloogillista, että yhden uskonnon kannattavat sanovat: „meidän uskontomme on ainoa ylhäältäpäin tullut“. Täytyy tunnustaa, että kaikki ovat ylhäältä, ellei asetu sille kannalle, että kaikki ovat alhaalta.

Kuten sanottu, teosofinen liike on pitkin matkaa tukenut ja varmistanut sitä käsitystä, että uskonnot ovat ylhäältä. Ja jos me psyykkisesti katsomme asiaa ja kysymme hengessämme niiltä tutkijoilta, jotka kieltävät jumalallisen alkuperän, miksi he sen tekevät, niin huomaamme yhtenäisen piirteen: he ovat silloin enemmän tai vähemmän materialisteja mielipiteiltään. He eivät

tahdo uskoa henkeen, ei sieluun, ei ihmisen kuolemattomuuteen, ei Jumalaan, tai jos he eivät suorastaan sano olevansa niihin uskomatta, niin he ainakin epäilevät. Heidän mielestään on oppineinta epäillä kaikkea.

Siis meidän täytyy sanoa, että tämä heidän kantansa riippuu tavallaan heistä itsestään, sillä jos he vain uskoisivat Jumalaan, siihen suureen henkeen, joka on kaiken takana, sama, millä nimellä me sitä nimitämme, silloin heidän olisi helpompi ymmärtää uskontojen suhteen, että ne ovat sisästä, hengestä päin tulleet, eivät materiasta. Jos me ajattelemme sitä tosiseikkaa, että kaikissa uskonnoissa on niin sanotut pyhät kirjat, jotka ovat sangen ihmeellisiä sisällöltään, jaloudeltaan, siveelliseltä yleveydeltään, niin kysymme syystä, miksi ne ovat niin ainoita laatuaan. Miksi semmoinen kirja, kuin Bhagavad-Gita tai joku juutalaisten profeettakirja tai Uusi Testamentti on ainutlaatuinen? Jos me, jotka nyt olemme synnyttäneet tällaisia vertailevia uskontotutkijoita, olisimme saavuttaneet korkeamman kulttuurin, niin totta kai meidän pitäisi luoda vielä ylevämmän henkisiä, ihmeellisempiä pyhiä kirjoja. Miksei meidän päivinämme kirjallisuus luo tällaisia? Mikseivät nämä tutkijat, jotka niin viisaasti osaavat tutkia kaikki näitä pyhiä kirjoja, osaa runoilla jotain yhtä kaunista? Jos he sanovat, ettei runoilu ole heidän ammattinsa, niin mikseivät heidän veljensä, runoilijat osaa luoda yhtä kauniita kirjoja? – Kukaan meistä ei mene kieltämään, että kun hän ottaa Bhagavad-Gitan tai Uuden Testamentin käteensä, hän lukee jotain semmoista, joka on kirjallisuudessa saavuttamatonta. Ei vuorisaarna ole missään meidän kirjallisuudessamme. Jos meille on annettu tuommoinen kirja, kuin Hiljaisuuden Ääni, niin se on mad. Blavatskyn kääntämä jostain itämaalaisesta teoksesta; se on semmoinen jalo kirja, joka asettuu itsestään toisten pyhien kirjojen rinnalle, mutta se olikin semmoisen ihmisen maailmalle antama, joka puolusti uskontojen pyhää alkuperää.

Näillä tämmöisillä psykologisilla perusteilla on mielestäni tullut niin selväksi, etteivät meidän tieteelliset tutkijamme vielä ole osanneet ratkaista kysymystä uskontojen alkuperästä. Jokainen, joka on henkisesti perehtynyt asiaan, tietää, että ennenkuin on ratkaistu uskontojen alkuperä, täytyy tietää, mitä uskonto on. Mutta sitä ei voi tietää lukemalla pyhiä kirjoja tai kääntämällä niitä tai kokoomalla aineistoa eri uskonnoista, vaan uskonnosta voi päästä tietoon ainoastaan sillä tavalla, että kokee sitä. Sentähden huomaamme, että ne tutkijat, jotka uskovat, että uskonnot ovat ylhäältä tulleet, ovat jonkun verran kokeneet, mitä uskonnollinen elämä on. He ovat niin selvästi nähneet ja ymmärtäneet, että tämä ihmeellinen ilmiö, uskonto, joka on ollut olemassa niin kauan kuin me osaamme seurata ihmiskunnan historiaa, ei ole mitään tyhjänpäiväistä, vaan merkillinen tekijä ihmiskunnan historiassa. Kaikki tutkijat myöntävät jo, ettei uskontojen merkitystä kukaan voi kieltää, ne ovat olleet suurimpana tekijänä kansojen kehityksessä. Ja kuitenkin nämä tutkijat koettavat materialistisella tavalla selittää uskontoja.

Mutta me, jotka teosofisesti ja salatieteellisesti yritämme tutkia näitä asioita, olemme varmat siitä, että uskontojen alkuperä on ylhäältä etsittävässä. Ja koska nyt on tarkoitukseni tältä kannalta luoda silmäys uskontojen kehitykseen ja uskonnolliseen elämään kaikkina aikoina kaikissa kansoissa niin monessa luennossa kuin mahdollista, niin on hyvä, jos ensin aluksi tutkimme hieman uskontoa yleensä, ennenkuin syvennymme sen ilmennyksiin eri uskontoina.

Silloin mielestäni voimme kaikki olla yhtä mieltä siitä, millä tavalla uskonnollinen elämä ilmenee. Vaikka me ajattelemme miten tahansa uskonnon alkuperästä, niin voimme kuitenkin tutkimalla omaa ympäristöämme, aikamme uskonnollisen elämän ilmennystä tällä hetkellä tulla aivan yhtäläisiin johtopäätöksiin. Meidän täytyy vain tunnustaa muutamia tosiseikkoja. Ja sentähden voimme tällä tavalla aivan empiirisesti, induktiivisesti päästä selville siitä, miten uskonto ilmenneenä toteutuu, esiintyy.

Jos nyt ajattelemme omaa kristikuntaa, omaa kansaa, omaa kristillistä ympäristöä, huomaamme aivan selvästi heti kolme tekijää uskonnollisessa elämässä. Ensinnäkin huomaamme, että uskonnolla käsitetään määrätynlaista elämänymmärrystä, maailmankatsomusta. Kaikilla uskovaisilla kristityillä on määrätynlainen maailmankatsomus, suurissa pääpiirteissään ne ovat kaikki yhtä mieltä tuosta katsomuksesta; he uskovat kaikki määrättyihin oppeihin, jotka koskevat Jumalaa, ihmisen suhdetta Jumalaan, maailman syntyä, ihmiskunnan lankeemusta, jumalallista pelastusta jne. Määrätynlainen maailmankuva annetaan uskonnossa ihmiselle tässä meidän kristikunnassa. Ja tämä maailmankuva, jonka kristitty omaksuu uskomalla siihen, auttaa sitten, kuten sanotaan, ihmistä oikein ymmärtämään elämää. Mutta huomaamme, että uskonto ei ollenkaan rajoitu tähän filosofiaan, joka muodostuu yksilöille uskoksi – ja sen filosofian arvoa emme nyt arvostele – vaan me näemme, että uskonto kirkkona, näkyväisessä maailmassa ilmenneenä laitoksena, tarjoaa ihmisille myöskin erilaisia keinoja, millä tavalla he pääsevät ne eteenpäin uskonsa tiellä. Senhän me kaikki tiedämme, että tässä kristillisessä elämänymmärryksessä yksilön täytyy luopua pahasta ja synnistä ja pyrkiä hyvään. Jollei suorastaan käytetä tällaisia sanoja, niin selitetään, että ihmisen pitäisi elää niin kauniisti kuin mahdollista. Ei kukaan kristitty myönnä, että hänen uskonsa on siinä, että hänen pitäisi tehdä yhä enemmän ja enemmän pahaa, vaan jokainen myöntää ja vakuuttaa, että hänen uskonsa on juuri siinä, että hän ihmisenä tulee paremmaksi, hänen pelastuksensa on siinä, että hän jollain tavalla vapautuu pahasta. Tällainen on ehdottomasti hänen uskonsa sisältö. Ja sentähden me huomaamme, kuinka ihmisyksilöt aina kristikunnassa ovat etsineet keinon, miten he voisivat tulla paremmiksi, sillä heistä tuntuu, että he eivät ole päässeet niin kiinni uskon mysterioista, että he tulisivat hyviksi.

Nyt tiedämme, että kristillinen kirkko tarjoaa keinoja yksilöille, niinkuin se sanoo ja uskoo, keinoja, joiden avulla ne

voivat vahvistua uskossa ja jumalallisessa elämässä. Näitä keinoja nimittää kirkko armonvälikappaleiksi, sakramenteiksi, ne ovat jonkinlaisia pyhiä toimituksia, juhlamenoja, seremonioja, joita suoritetaan määrätyn liturgian mukaan, ja ne ovat silloin omiansa auttamaan ihmistä hänen uskonsa tiellä.

Tämä on selvästi toinen tekijä uskonnollisessa elämässä. Ja me tiedämme, niinkuin edellisissä luennoissa on mainittu, että katolinen kirkko panee vielä enemmän painoa sakramenteille. Protestanttinen kirkko sanoo, että ihmiseltä vaaditaan uskoa, jotta sakramentit vaikuttaisivat, mutta katolinen kirkko sanoo, ettei se ole välttämätöntä, sillä sakramentti itsessään vaikuttaa maagillisena toimituksena. Katolisessa kristinuskossa tulee siis vielä selvemmin näkyviin uskonnon toinen tekijä.

Me voisimme siis antaa semmoisen arvostelun uskonnosta, että se on yritys auttaa yksilöitä pääsemään itsekkyydestä jalompaan, kauniimpaan elämään, suurempaan siveellisyyteen, lähemmäksi elämän salatuista arvoista. Se yritys pannaan toimeen osaksi tuon elämänsä tutkimuksen ja osaksi maagillisten keinojen avulla, jotka ovat omiansa vahvistamaan ihmistä hänen uskossaan hyvään.

Kun me nyt katselemme ihmisten elämää kristikunnassa, niin me selvästi huomaamme, kuinka useimmat kristityt elävät omaa, jokapäiväistä elämäänsä, mutta sunnuntaina ehkä käyvät kirkossa, ottavat osaa noihin temppeihin, jotka vahvistavat heitä uskossaan, muistuttavat heitä uskonsa sisällöstä, niin että he sunnuntaina ehkä ajattelevat: kyllä meidän pitäisi olla hyviä. — Ja he voivat hetkellisesti tuossa kirkossa istuessaan tuntea sen omassatunnossaan, mutta kun sitten menevät taas jokapäiväiseen elämään, vetää se heidät omaan pyörteeseensä. Sentähden monet arvostelijat sanovat: „kaikki uskonto, jumalanpalvelus on vain sunnuntaihommaa; mitä se hyödyttää, ihminen on arkena semmoinen, kuin on, ei hän sen paremmaksi tule.“ — Ja me totuuden etsijöinä olemme pakoitettut tekemään sen johtopäätöksen, että uskonto näissä ilmennyksissä ei ehkä osaa

niin tehokkaasti toimia, kuin pitäisi. Uskonnollinen elämä on rappeutunut, se on tullut laimeaksi ehkä sen kautta, että kirkot eivät ole osanneet suorittaa kaikkia jumalanpalvelusmenoja. Mutta taas toiselta puolen sanomme: koska uskonnon tarkoitus on hyvä, koska kirkkojen tarkoitus on hyvä, niin oikeastaanhan hyvä ratkaisu olisi siinä, että uskonnon henki saisi tunkea läpi arkipäiväisyyden. Ja itse asiassa tiedämme, että kaikki syvemmin kokeneet uskovaiset sanovat: „Niinhän sen pitäisi olla. Me olemme nimikristityitä, kun säästämme jumalanpalveluksen sunnuntaiksi, meidän täytyy muistaa Jumalaa myöskin arkipäivinä.“ –

Siis meidän täytyy myöntää, että kaikille ihmisille uskonto ei ole voinut tulla niin tehokkaaksi, useimmat ihmiset ovat jakaneet elämänsä kahtia; arkipäiväisyyteen ja sunnuntaihin, ja arkipäiväisyys on voitolla. Ei uskonnossa olisi mitään pahaa, kun vain sunnuntaitunnelma saisi tunkeutua läpi arkipäiväisyyden, kun vain ymmärtäisi, että ihmisen pitäisi pyrkiä hyvään. Me voimme kysyä itseltämme, eikö joskus voisi tulla semmoinen uskonto, että ihmisen arkipäiväisyys muuttuisi jumalanpalvelukseksi. Niin voimme täydellä syyllä kysyä.

Kun me nyt teosoofeina, totuuden etsijöinä katselemme näitä asioita, täytyy meidän siis myöntää, että kolmas tekijä uskonnollisessa elämässä on tämä arkipäiväisyys, joka olisi pyhitettävä. Mutta ihmisen elämässä, etenkin jos hän on uskovainen, näkyy tämä arkipäiväisyys. Hän itse huomaa, että hänellä ovat ne ja ne heikkoudet ja paheet, mutta hänen uskonnollinen elämänymmärryksensä sanoo, että hänen pitäisi päästä niistä. Kuitenkin on hän sama ihminen tässä uskonnollisessa omassatunnossaan kuin jokapäiväisyydessään. Ja kun jokapäiväisyys tulee uskonnolliseksi, on siinä huomattavissa, että uskonnollisuus on kuin Pyhä Henki, joka tahtoisi tunkea läpi jokapäiväisyyden, ja jokapäiväisyys on kuin meri, joka tahtoisi nostaa laineitaan yli äyräitten.

Minkätähden me voimme nimittää tätä kolmatta, arkipäiväisyyttä, uskonnolliseksi tekijäksi? – Siitä syystä, että arkipäiväisyydessä tulee ilmi ihmisen todellinen usko elämästä. – Nyt me saamme totuuden etsijöinä itse asiassa sangen merkillisen kuvan koko jutusta. Me sanomme: ihminen jokapäiväisyydessä uskoo jotain, ehdottomasti; sanokoon hän itseään miksi tahansa, hänellä on jokin siveellinen käsitys elämästä ja sen arvosta. Se on hänen vaistomainen uskonsa. Sitten on tuo elämänymmärrys, minkä hän on saanut määrätyltä uskonnolta, ja sen on ulkopuolella hänen omaa luonnon uskoaan. On kuin hän olisi pakana itsessään, ja joku elämänymmärrys, joka on hyvä ja tosi, tarjoutuu hänelle, ja sen pitäisi tunkea läpi pakanallisuutensa, mutta se ei käy helposti. – Jos minä uskon, että minulla on persoonallisesti siveellinen oikeus menetellä niin ja niin jossain asiassa, ja sitten vähän ylimalkainen uskonnollinen elämänymmärrys sanoo minulle: sinulla ei ole tuota oikeutta – niin minä voin myöntää sen jonakin hetkenä, mutta todellisuudessa tulee minun oma persoonallisuuteni ilmi, koska se on minun oma uskonni. Kirkossahan sanotaan esim.: Jumala ei rakasta sota, jumalallisesti katsoen sota on aivan väärää, ihmisten pitää olla rauhaa rakastavia, heidän tulee elää kuin veljet maailmassa. Me voimme myöntää, ettei Jeesus Kristus tahtonut sota, vaikka Hän sanoi, ettei Hän ole tullut tuomaan rauhaa, vaan miekkaa, niin Hän sillä on tarkoittanut henkistä taistelua, moraalista sota. Tiedämmehän evankeliumista, että kun Pietari löi miekallaan sotamiestä korvalle, niin Jeesus paransi ja sanoi: „Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu.“ – Me voimme kristikunnassa myöntää sunnuntaijumalanpalveluksessa ja korkeammassa elämänymmärryksessämme, että sota on väärää, mutta kun todellisuus vaatii, silloin meidän pakanallisuutemme nousee, ja me voimme uhrata koko omaisuutemme kanuunoihin ja muihin sotavarustuksiin. Maailmansota on loistava todistus siitä, että olemme täydellisiä pakanoita. Meillä ihmisillä syvimmässä sisässämme ei ole mitään käsitystä siitä, mitä

kristinusko on. Onhan tietysti poikkeuksia. Me tiedämme, että Englannissa oli kuusituhatta ihmistä vankeudessa maailmansodan aikana siksi, että he kieltäytyivät menemästä sotaan. He sanoivat: „Minun omatuntoni kieltää minua tappamasta. En ymmärrä, miksi ei se, joka asuu toisessa maassa, olisi minun veljeni. Hän olisi voinut syntyä tänne Englantiin, miksi nyt, kun hän on syntynyt Saksassa, minun täytyy mennä häntä ampumaan?“ –

Meidän täytyy iloita hengessämme, että on joitakin vanhurskaita maan päällä, kuten sanotaan Vanhassa Testamentissa, jotka näyttävät uskoansa Jumalaan, hyvään, sillä se ei ole silloin ollut vain puhetta, vaan he ovat osottaneet sen teossa. Ja meidänkin maassamme on niin sanotun kapinan aikana joitakin semmoisia ihmisiä, jotka sanoivat: „Minä en voi kantaa miekkaa veljeäni vastaan.“ – Jos he sattuvat olemaan valkoisten puolella, panivat nämä heidät vankeuteen, punaiset taas vastaavassa tapauksessa ampuivat heidät. Mehän tiedämme semmoisia tapauksia, että punaiset ampuivat ne, jotka sanoivat: „Me uskomme Jeesuksen Kristuksen oppiin ja olemme uskoneet, että kristikunnassa saisi seurata Jeesusta ei ainoastaan puheissa ja lauluissa ja sunnuntaitempuissa, vaan elämässä. Me emme ota kivääriä, jos tahdotte, tappakaa meidät.“ – Ja heidät tapettiin.

Täytyy sydämestään iloita, että on ihmisiä, jotka uskaltavat jotain uskonsa puolesta, heidän marttyyrituskansa ja – kärsimyksensä puhdistavat maailmaa. Ei maailmaa puhdistu se, että mennään sotaan ja tullaan hulluiksi, kun nähdään kaikenlaisia julmuuksia. Jos toiset ovat osanneet säilyttää järkensä sodassa, riippuu se siitä, etteivät ole niin paljon nähneet tai eivät ole kovin ajattelevia olentoja, tai jos ovat ajattelevia, on heidän täytynyt osata ajatella niin paljon, että ovat voineet voittaa itsensä. Mutta me tiedämme, että maailmansodan aikana tuli paljon ihmisiä hulluiksi. He ovat kysyneet itseltään: „Mitä on tämä elämä? Me olemme julmempia kuin villit pedot, sillä ne raatelevat ainoastaan himonsa lumoissa, mutta tämä on järjestettyä julmuutta.“ – Papi ja muut opettavat: „Ole mukana aivan kylmästi, ammu vihollisia,

mutta älä vihaa ketään; rakasta niitä, joita tapat.“ – Tämä on pieni intermezzo, mutta me näemme, miten on todellisuudessa: meillä on elämänymmärrys tarjona, joka vaatisi meiltä muuta, kuin mitä tulee jokapäiväisyydessä ilmi.

Nämä kolme tekijää, uskonnollinen elämänymmärrys eli oppi, sitten kultti, jumalanpalvelusmuodot ja ihmisen jokapäiväisyys, ovat välittömässä suhteessa sisäisiin maailman voimiin. Ja minä tahtoisin vielä mainita ne kolme elämänvoimaa, jotka ovat suhteessa ihmiselämän tekijöihin – ja tietysti silloin puhun salatieteellisesti, henkisesti.

Jokainen henkinen totuuden etsijä myöntää, että elämän kaikkien ilmiöiden takana, maailmankaikkeuden takana, on itse salattu, absoluuttinen elämä, joka on yksi. Ilmiöt ovat monet, ja ilmennyt maailmankaikkeus on kuin kokoonpantu monista äänistä, värähtelyistä, tuhansista muodoista, ja kaikkien näiden muotojen takana täytyy olla yksi ainoa suuri, salattu, absoluuttinen Elämä. Se on aivan välttämätöntä. Ei voi olla muuta, kuin yksi ainoa äärettömyys ja ikuisuus, joka on kaiken salainen Isä. Maailmankaikkeus on Isä ilmenneenä; se on, kuin Johanneksen evankeliumissa sanotaan, Sana, joka oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana, Logos. Ja me voimme puhua, että maailmankaikkeus on yhteytensä ja ykseytensä puolesta käsittämätön salaisuus, tai se ilmennys, joka kaikki kokoo itseensä, on kuin ensimmäinen yleismaailmallinen Sana eli Logos. Meille on suuri mysteerio, kuinka ikuisuus ja äärettömyys voi ilmetä, mutta kun katselemme maailmankaikkeutta, voimme sanoa, että se on ilmennys eläviä olentoja, sillä jokainen salatieteilijä, henkisesti kokenut ihminen tietää, että esim. tämä meidän aurinkokuntamme tai meidän maapallomme on elävä olento. Harva ihminen osaa enemmän tutkia, kuin tätä aurinkokuntaa sisäisesti. Tutkija huomaa, että sen takana on elävä olento, jota nimitetään Logokseksi, Sanaksi; sen kautta kaikki on luotu, mitä on. Tämä Logos, ihmeellinen olento on silloin kuin Isän Poika, kuin tuon suuren, salatun Elämän Poika. Ja koska

tuossa ilmenneessä Logoksessa on erilaisia olemuspuolia, ensin se, joka liittää hänet tuohon suureen salaisuuteen, kaikkiallisuuteen, ikuiseen Isään, niin meidän on välttämätöntä sanoa, että tuo Hänen olemuspuolensa, joka liittää hänet Isään, on Isää.

Kun tutkimme itseämme, huomaamme, että meissäkin on Isää. Jokaisessa meissä on salainen suhde maailman äärettömään, ikuiseen Elämään, suureen, käsittämättömään Henkeen. Sentähden ymmärrämme hyvin, että tuossa suuressa Logoksessa on pohjimpana olemuspuolena Isä, se, joka liittää Hänet suureen Isään. Ja sitten on Poika, toinen Hänen olemuspuolensa. – Mikä on tämä Poika? – Poika on kuva siitä, mitä luomisella tarkoitetaan ja mitä sillä saavutetaan. Se on Sanassa oleva kuva, tuossa Isästä tullessa olennessa tietoisuus siitä, mikä on luomisen tarkoitus, minkätähden on olemassaolo olemassa. Tämä Logoksen kuva on elävä Jumalan Poika. Hänen luomisensa tarkoitus on luoda ilmennyt Jumalan Poika.

Meissä ihmisissä asuu Jumalan Poika, joka on välittömässä suhteessa Isään meissä. Tämä Jumalan Poika on Isän kuva siitä, miksi meidän pitää tulla. Siis Isän kuva meidän inhimillisestä täydellisyydestämme on Jumalan Poika meissä. Samalla tavalla tämän aurinkokunnan Logoksen tietoisuudessa on täydellisyysskuva siitä, millä tavalla tällä aurinkokunnalla on saavutettavissa menneisyys.

Sitten on tuossa Logoksessa kolmantena olemuspuolena Pyhä Henki – jos käytetään kristillisiä nimityksiä – joka on se toimiva voima, joka tekee työtä Jumalan Pojan ihanteen puolesta. Samalla tavalla me näemme itsessämme paitsi Isän ja Pojan täydellisyyshanteen sen voiman, joka lähtee Isästä ja Pojasta, totuuden Pyhän Hengen meissä, joka saa meidät nousemaan Jumalan Pojiksi, Isän kaltaisiksi.

Tämä Pyhä Henki on siis Logoksessa, Sanassa, Isästä ja Pojasta ulos lähtevä voima, joka rakentaa maailmankaikkeuden, joka vaikuttaa siinä Pyhänä Henkenä, nostavana voimana,

ylöspäin käskevänä ja kiihoittavana, ihmeellisenä totuuden, hyvyyden ja viisauden voimana. – Kun Jumalan Poika, Sana, puhui Jeesuksen kautta, sanoi Hän: „Kun minä lähdän teidän luotanne, lähetän teille Lohduttajan, en voi Häntä lähettää, ennenkuin itse menen pois. Se totuuden Pyhä Henki muistuttaa teitä, mitä olen teille opettanut.“ – Ja totuuden Pyhä Henki tuli apostoleihin.

Nyt kun katselemme ihmisten elämää, huomaamme, kuinka ihanteen näkeminen, maailmankuvan uskonnolta saaminen, on suhteessa Jumalan Poikaan, joka on elävä täydellisyysihanne. Maailmankuva, elämänymmärrys, on aina meille kuin välttämätön vuodatus Kristuksesta eli Jumalan Pojasta. Taas kaikki meidän yrityksemme elää tämän Jumalan Pojan, ihanteen mukaisesti on totuuden, Pyhän Hengen voima meissä. Ja kun katsomme esim. kristikuntaa, huomaamme, että kirkko tuossa uskossaan, maailmanyymmärryksessään, antaa Jumalan Poikaa, ja jumalanpalvelusmuodoissa, sakramenteissa, antaa Pyhää Henkeä – tai tarkoitus on se. Armonvälikkappaleet, joiden tarkoitus on auttaa ihmistä näkemään Jumalan Pojan täydellisyys, ovat suhteessa Pyhään Henkeen, ja itse elämänymmärrys on suhteessa Poikaan, mutta ihmisen jokapäiväisyys, hänen pakanallisuutensa, on suhteessa Isään, se on ikäänkuin Isä depultementissä. Meidän todellinen personallisuutemme on Isän huomassa, Jumalan Poika tahtoisu kasvattaa meitä Isän tahdon mukaisesti, ja Pyhä Henki auttaa meitä tuossa kasvatuksessa, mutta mikäli me emme sitä tahdo, olemme Isän vihan s.o. karman alaisia. Isässä on puolueeton elämän laki, joka antaa jokaiselle, mitä hänelle tuleva on: niinkuin ihminen kylvää, niin hän myös niittää. Ja jokainen ihminen on Isän huomassa, ja Isän palvelijat karman palvelijat, katsovat, että ihmiselle tulee, mitä hänelle hänen teoistaan tulee. Jumalan Poika tahtoisu auttaa häntä nousemaan, ja Pyhä Henki tahtoisu antaa voimansa hänelle, mutta ihmisen oman itsen täytyy siihen kaikkeen suostua.

Nyt meillä on jonkunlainen kuva siitä, mitä minä nimitän uskon kolmikasvuksi. Ihminen on karman lain alainen, ellei hän ota vastaan Jumalan Pojan ihannetta ja ellei hän anna Pyhän Hengen vaikuttaa itsessään, että hän voi kulkea ihanteen tietä. Isän suuresta helmasta ei kukaan ole eroitettu, eikä kukaan joudu siitä pois. Isän helma voi olla näennäisesti ankara, mutta Isä tahtoo vaan, että me kaikki saavutamme täydellisyyden: se on meidän Logoksen Isä-ominaisuuden tahto. Ja jos meidän oma tahtomme ei taivu siihen, ei Isä ole siitä pahoillaan, mutta Hän antaa karman silloin johtaa meitä, pitää huolta meistä, että me saamme aina, mitä me todellisuudessa tahdomme. Kristus eli Jumalan Poika on se, joka tahtoisesti meitä auttaa, näyttää, kuinka asiat todellisuudessa ovat, se on tuo ihanne meissä, ja Pyhä Henki voi meitä auttaa, jos otamme sen vastaan.